

література була все вірним образом ясних і темних сторін суспільного ладу...», – писала вона [Андрусак: 1]. Саме Н. Кобринська об'єднала навколо себе жінок-письменниць – однодумців, які в «Першому вінку» видрукували свої твори. Серед них Ганна Барвінок, Дніпрова Чайка, Софія Окуневська, Леся Українка, Людмила Старицька та ін. Н. Кобринська переконана: «Я через літературу дійшла до розуміння положення жінки в суспільстві – тож хотіла-м і других повести на ту дорогу...» [Кобринська: 2]. Усю свою діяльність вона скеровувала на досягнення гендерної рівності, поліпшення життя жінки. Перебуваючи за кордоном (у Чехії, Швейцарії), вона знайомиться зі становищем жінки в цих країнах, переймає досвід і краще запроваджує в ріднім краї.

Феміністичний дискурс також вияскравлюється у творах Євгенії Ярошинської, Дніпрові Чайки, Христі Алчевської, Уляни Кравченко, а також митців ХХ–ХХІ ст., зокрема О. Забужко, Є. Кононенко, М. Магіос та ін.

Отже, український феміністичний дискурс голосно заявив про себе у світовій літературі в такому цікавому і складному глобалізованому світі.

Література

1. Андрусак І. Наталія Кобринська про гендерну рівність. *Вісник Львівського університету*. 2013. Вип. 57. С.75-80.
2. Кобринська Н. Вибрані твори. Київ, 1980. С. 298.
3. Павличко С. Чи потрібна українському літературознавству феміністична школа?. *Слово і час*. 1991. № 6. С. 10–15.
4. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ, 1997. С. 73–74.
5. Чижевський Д. Реалізм в українській літературі. Київ, 1999. С. 61.

ГОРОВА Віталіна

канд.іст.наук, доцент, м. Київ

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЧИННИКИ ІНТЕГРОВАНІСТІ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На культуру сучасного світу відчутно впливають процеси глобалізації, що призводить до трансформації й уніфікації матеріальних і духовних сфер життєдіяльності суспільства, системи цінностей і поведінки людини загалом. У таких умовах і для України важливим є вирішення ряду концептуальних питань, пов'язаних із розвитком місцевих співтовариств (громад) із залученням ідей урбанізму, цінностей гуманізації суспільства, його спрямування в русло національних ідеалів. Це дозволить дослідити сучасні звичаї та норми людського (громадянського) співжиття, можливості його удосконалення, осмислити феномен міста/села постколоніального періоду. Крім того, актуальним залишається збереження дослідницького фокусу в бік вивчення реалій сучасних процесів реформування в Україні у площині її регіонального розвитку. Дискурс-аналіз процесу децентралізації влади і механізмів утворення спроможних об'єднаних територіальних громад (як первинних суб'єктів місцевого самоврядування) змушують детальніше звернути увагу на концепт

«самоорганізація», її історичні форми та сучасні вияви, що є важливим фактором розвитку й ефективного функціонування новостворених територіальних спільнот. У цьому контексті поняття «самоорганізація» сучасні дослідники розглядають як «здатність до колективних дій і практик, спрямованих на розв'язання проблем громади і забезпечення належної якості життя уній» [Слозанська: 130]. У ширшому значенні ідею самоорганізації (синергетики – у перекладі з грец. мови – співдружність) сформулював у 1970-х роках ХХ ст. Г. Хакен, згідно з якою «самоорганізація – це процес упорядкування (просторового, тимчасового чи просторово-часового) у відкритій системі, за рахунок узгодженої взаємодії безлічі складових її елементів» [Кожина, Хакен]. Наявність в основі вищезазначеного терміну частини «само» засвідчує, що система запрацювала через внутрішні зрушення, без зовнішніх на неї впливів.

У наш час актуальні питання функціонування і розвитку системи допомоги в громаді вирішуються через функціонування українського волонтерського руху як вияву громадської самоорганізації. Також спостерігаємо відновлення давніх форм взаємодопомоги: через відродження оновлення сусідських громад. Показовими є нові тенденції щодо територіальної самоорганізації населення, що реалізується громадою завдяки створенню органів територіального самоуправління. Необхідно відзначити високий інтеграційний потенціал соціонормативної культури, яка сприяє формуванню традицій соціальної згуртованості й ідентичності. А такі фактори, як довіра у громаді, спільна праця, спільне святкування, спільні заняття, унікальні здібності мешканців в окремій сфері тощо, сприяють творенню позитивного образу територіальної спільноти і, як результат, – підвищенню згуртованості, що, у свою чергу, є умовою ідентичності. Відповідно соціонормативний побут українців як маркет ідентифікації, дає відчуття причетності до місцевих подій і заходів та території безпосереднього проживання.

Таким чином, відома раніше думка вчених щодо потреби вивчення суспільства й місця людини в ньому (у категоріях «суспільство з людським обличчям» і «людина з суспільним обличчям» в нинішніх реаліях набуває ще більшої ваги) [Горинь: 440]. А «реанімація» самоорганізації як традиційного інституту українців допоможе зберегти і проявити самобутність української народної культури, яка базується на глибинних історичних національних традиціях.

Література

1. Горинь Г. Роль громади у формуванні особи (історичний досвід українців). *Народознавчі зошити*. 2008. Вип. 3–4. С. 440–444.
2. Кожина А. В. Особливості поняття, сутності та природи органів самоорганізації населення. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2015. № 4. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_4_8.
3. Слозанська Г. І. Самоорганізація як фактор розвитку територіальної громади. *Соціальна робота: виклики сьогодення: збірник наукових праць за матеріалами VII Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Тернопіль, 26–27 квітня 2018 року). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка. С. 130.

4. Haken H. Synergetics. An Introduction. (Springer Series in Synergetics). Berlin : Springer-Verlag, 1977. 325 p.

ГРИГОРКІВ-КОРОТЧУК Ірина
канд. філос. наук, асистент, м. Чернівці

КОМУНІКАЦІЯ В ПОГРАНИЧНІЙ СИТУАЦІЇ

Час, у якому ми зараз живемо, вимагає глибокого усвідомлення як внутрішніх, так і міжнародних ідейно-політичних процесів. Все останнє десятиліття – роки невизначеності, ризику, інтриг, безвідповідальності та прагнень до стабілізації. Епоха нечітких безтурботних уявлень та універсальних безликих послань. Період, насичений лозунгами й узаконеннями насилля. Зрештою, ми стали безпосередніми учасниками глобальних змагань, культурних, геополітичних, економічних. Різкий стрибок змусив перейти нас від допитливого споглядання до конкретного й оригінального розуміння. Уже рік минув, відколи ситуація в Україні змінилась. Триває війна. Для всіх нас цей час став небезпечним, тривожним і невизначеним. Смерть, зневіра, зрада, провина, жалоба, страждання присутні у нашій реальності, у нашій свідомості. Незнання того, що відбувається, того що може статися, породжує ще більший страх. Перебуваючи в пограничній ситуації, ми не можемо повністю її зараз досягнути. Це не класична гранична ситуація, її неможливо усунути через сприйняття, прощення чи зміну власної позиції. Упродовж року ми живемо у напрузі, що посилюється іншими кризами. «Ясперс стверджував, що граничні ситуації виявляють невизначеність, яка лежить в основі та формує людське існування» [див. Деге, Кармен Леа]. Занурення в екзистенційну ситуацію є умовою змін перспективи. А трагізм посилює прагнення до консолідації. «Він був переконаний, що люди не можуть жити без конфліктів і страждань. Вони також повинні померти» [див. Деге]. У 60-их роках ХХ століття К. Ясперс застерігає світову еліту від руйнівного процесу насилля з боку росії. У своїй праці мислитель звинувачує Захід у бездіяльності, самонавіюванні та культивуванні ілюзії спокою. Надмірна толерантність і розмивання культурних ідеалів суспільства зазвичай формують нестабільну епоху. Демократичні держави часто стають перед гострими проблемами, що пов'язані з корупцією, вони вразливі перед економічними пріоритетами, свобода стає заважким тягарем для їх громадян. Але навіть такі виклики тьмяніють тоді, коли іде загроза для свободи і в повітрі витає нова європейська війна. Війна стала стіною, яка розділила реальність і позбавила опори. Значні переміщення великих груп населення сприяли хаотичній комунікації. Прагнення поділитись неповторним досвідом із рівним співбесідником культивує вільне спілкування. Розуміння причетності зав'язує довіру. «У спільноті товаришів по долі, ґрунтованій на свободі, людина бачить те, що може статись» [Ясперс: 122]. Суспільні чесноти й ідеали виростають із комунікативної свободи. У війні немає нічого простого. Кожна ситуація в умовах війни є одиничною подією. А визнання унікальності факту незмінно веде